

فصل اول - کلیات

ماده ۱- در این آئین نامه واژه ها و عبارات زیر به جای مفاهیم مشروح مربوط به کار می روند : الف) سازمان غیردولتی که در این آئین نامه «سازمان» نامیده می شود، به تشكیلهایی اطلاق می شود که گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیر حکومتی به صورت داوطلبانه با رعایت مقررات مربوط تأسیس شده و دارای اهداف غیرانتفاعی و غیرسیاسی می باشد .

تبصره ۱- عناوین « جمعیت » ، « انجمن » ، « کانون » ، « مرکز » ، « گروه » ، « مجمع » ، « خانه » ، « مؤسسه » و نظائر آن می تواند به جای واژه « سازمان » در نامگذاری به کار گرفته شوند .

تبصره ۲- واژه « غیردولتی » به این معناست که دستگاههای حکومتی در تأسیس و اداره سازمان دخالت نداشته باشند. مشارکت مقامات و کارکنان دولتی در تأسیس و اداره سازمان، در صورتی که خارج از عنوان و سمت دولتی آنان باشد، مانع وصف غیردولتی سازمان نخواهد بود .

تبصره ۳- اهداف غیرسیاسی در بردارنده فعالیتی است که مشمول ماده يك قانون احزاب نگردد .

تبصره ۴- اهداف غیرانتفاعی عبارتست از عدم فعالیتهای تجاری و صنفی انتفاعی به منظور تقسیم منافع آن بین اعضاء، مؤسسان، مدیران و کارکنان سازمان .

تبصره ۵- داوطلبانه به معنای مشارکت و تأسیس و اداره سازمان بر اساس اصل آزادی اراده اشخاص است .

ب) هیأت مؤسس به مجموعه اشخاصی گفته می شود که سازمان را تأسیس می نمایند .

پ) پروانه فعالیت، سندی است که توسط مراجع مقرر در این آئین نامه با رعایت ضوابط مربوط

در جهت تشکیل سازمان صادر می شود .

ت) مراجع نظارتی مشتمل بر هیأت نظارت شهرستان (متشكل از فرماندار، نماینده شورای اسلامی شهرستان و نماینده سازمانهای غیردولتی شهرستان)، هیأت نظارت استان (مرکب از استاندار، نماینده شورای اسلامی استان و نماینده سازمانهای غیردولتی) و هیأت نظارت کشور (مرکب از معاون ذیربیط وزیرکشور، نماینده شورای عالی استانها و نماینده سازمانهای غیردولتی) می باشند که بر اساس این آئین نامه و با رعایت ضوابط مربوط، در سطح

شهرستان، استان و شکور نسبت به نظارت بر سازمانهای غیردولتی، غیراز تشكیلهایی که مطابق قانون مرجع نظارتی خاص برای آنها پیش بینی شده است، اقدام می نمایند. نظارت بر سازمانهای غیردولتی فرااستانی، کشوری یا بین المللی با هیأت نظارت کشور خواهد بود .

ماده ۲- سازمان پس از اخذ پروانه فعالیت و ثبت برابر ضوابط این آئین نامه و سایر مقررات جاری دارای شخصیت حقوقی می گردد .

ماده ۳- موضوع فعالیت سازمان مشتمل بر یکی از موارد علمی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری، نیکوکاری و امور خیریه، بشردوستانه، امور زنان، آسیب دیدگان اجتماعی، حمایتی، بهداشت و درمان، توانبخشی، محیط زیست، عمران و آبادانی و نظائر آن یا مجموعه ای از آنها می باشد .

فصل دوم - حقوق و تکالیف

ماده ۴- سازمان حق دارد متناسب با موضوع فعالیت خود، با رعایت این آئین نامه و سایر قوانین و مقررات مربوط فعالیت نموده و از حمله نسبت به موارد زیر اقدام نماید :

الف) ارائه خدمات امدادی مورد نیاز دستگاههای دولتی و عمومی غیردولتی .

ب) اظهارنظر و پیشنهاد راهکارهای مناسب :

1. در فرایند برنامه ریزی مراجع دولتی و عمومی غیردولتی در سطوح شهرستان، استان یا ملی بر حسب مورد .

۲. در مورد آثار و نتایج فعالیتهای دستگاههای دولتی و عمومی غیردولتی، نقصان و مشکلات موجود به مراجع و دستگاههای قانونی ذیربیط .

پ) کمک به اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های دستگاههای دولتی و عمومی غیردولتی از طریق توافق و تفاهم با آنها .

ت) برگزاری اجتماعات و راهپیماییها در جهت تحقق اهداف سازمان .
ث (انتشار نشریه .

ج) انجام هرگونه عملیات دیگر برای تأمین اهداف مقرر در اساسنامه سازمان .
ج) حق دادخواهی در مراجع قضایی و شبه قضایی .

ماده ۵- سازمان مکلف است گزارش عملکرد اجرایی و مالی سالانه خود را حداقل تا دو ماه پس از پایان هر سال مالی به مرجع نظارتی مربوط و نیز در طی سال، سایر گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی را بنا به درخواست مرجع یادشده، حسب مورد، ارائه و همچنین نسبت به انتشار خلاصه‌ای از گزارش اسلامی مذکور برای اطلاع عموم، در محدوده جغرافیایی فعالیت خود اقدام کند .

ماده ۶- هزینه‌های سازمان از منابع زیر تأمین می‌شود :

الف) هدیه، اعانه و هبته اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از داخلی و خارجی و دولتی و غیردولتی .

ب (وقف و حبس .

پ) وجود حاصل از فعالیتهای انجام شده در چارچوب موضوع فعالیت، اهداف و اساسنامه سازمان و این آئین نامه .

ت) حق عضویت در سازمان .

تبصره ۱- سازمان موظف پیش از دریافت کمک از منابع خارجی، مشخصات منبع کمک‌کننده، میزان کمک و چگونگی آن را به صورت مشروح برحسب مورد به مراجع نظارتی مربوط اعلام نماید. مراجع مذکور موظفند طرف حداقل یک هفته از تاریخ وصول اعلام یادشده، نسبت به نظرخواهی از وارتخانه‌های اطلاعات و امور خارجه و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند .

موافقت دستگاههای یادشده ضروری است و این دستگاهها موظف به اظهارنظر طرف حداقل یک ماه از تاریخ وصول استعلام می‌باشند. عدم ارائه پاسخ طرف این مدت به منزله نظر موافق است .

تبصره ۲- دریافت کمک از مجتمع رسمی بین‌المللی و منطقه‌ای و آزادسراهای وابسته به سازمان ملل، نیاز به دریافت مجوز ندارد. فهرست سازمانهای یادشده توسط وزارت امور خارجی تهیه می‌شود و در اختیار هیأت نظارت قرار می‌گیرد .

ماده ۷- تقسیم دارایی، سود و یا درآمد سازمان در میان مؤسسان، اعضاء و مدیران و کارکنان آن قبل و پس از انحلال ممنوع است .

ماده ۸- اساسنامه و فعالیتهای سازمان نباید مغایر با اصول قانون اساسی باشد .

ماده ۹- سازمان موظف است امکان دسترسی بازرسان مراجع نظارتی مربوط را به اطلاعات و اسناد خود فراهم کند. بازرسان نیز باید در حضور نماینده سازمان و صرفاً در محل دفتر سازمان، اسناد و اطلاعات مذکور را بررسی نمایند. نحوه بررسی باید به گونه‌ای باشد که به وظایف سازمان خلیلی وارد نیاید. خارج کردن اسناد از سازمان در راستای بازرسی، مگر به حکم مرجع قضایی صالح، ممنوع است .

ماده ۱۰- فعالیت سازمان در کشورهای دیگر باید با کسب مجوز کلی از مرجع نظارتی

فراستانی و ملی باشد .

تبصره ۱- مرجع یادشده، قبل از اعلام نتیجه به سازمان متقاضی، باید از دستگاههای دولتی ذیربیط از جمله وزارت امور خارجه نظرخواهی نماید . دستگاههای مذکور طرف حداکثر یک ماه باید پاسخ لازم را ارائه دهند، در غیر این صورت نظر آنها موافق تلقی می شود .

تبصره ۲- مرجع مذکور باید حداکثر طرف ۵ روز از تاریخ تقاضا، پاسخ لازم را به متقاضی ارائه دهد .

تبصره ۳- ارائه تقاضای سازمان با محدوده فعالیت شهرستان و یا استان، حسب مورد در ابتدا از طریق مرجع نظارتی شهرستان یا استان انجام می گیرد .

تبصره ۴- شرکت سازمان در مجامع بین المللی، دوره های آموزشی و نمایشگاهها، باید با اطلاع کتبی به مراجع نظارتی انجام گیرد .

ماده ۱۱- سازمان باید در فعالیتهای خود، قوانین و مقررات و الگوهای رفتاری نهادهای مدنی را رعایت نموده و از ارتکاب اعمال مجرمانه خودداری نماید .

ماده ۱۲- سازمان از حق دسترسی به اطلاعات موجود در مؤسسات عمومی برخوردار است و مؤسسات مذکور مکلفند اطلاعات غیرطبیقه بندی شده خود را در اختیار سازمان قرار دهند .

ماده ۱۳- سازمانها و مؤسسات دولتی و عمومی مکلفند در فرایند تصمیم‌گیری و تصمیم‌گیری نسبت به اخذ نظر سازمان اقدام و حسب مورد آنها را برای شرکت در جلسات دعوت و گزارشی از نقطه نظرات ارائه شده را در اسناد سازمان ذیربیط ثبت نمایند .

ماده ۱۴- دولت مکلف است وظایف، امور و فعالیتهای قابل واگذاری دستگاههای اجرایی به سازمان را شناسایی و نسبت به واگذاری آن اقدام و سازمان نیز حق دارد پیشنهادهای خود را در این خصوص به دولت ارائه کند .

ماده ۱۵- سازمانهای دولتی مکلفند زمینه مشارکت سازمان در نظارت بر حسن اجرای امور عمومی را فراهم نموده و حسب مورد با هیأت های حقیقت یاب آنها همکاری نمایند .

ماده ۱۶- سازمان حق دارد در موضوع فعالیتهای خود و برای حمایت از منافع عمومی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی در مراجع قضایی اقامه دعوا نماید .

فصل سوم - صدور پروانه فعالیت

ماده ۱۷- متقاضیان تأسیس سازمان مکلفند در غیر از مواردی که مطابق قانون، مرجع خاصی برای صدور پروانه سازمانهای مربوط تعیین شده است، درخواست اخذ پروانه را به مراجع نظارتی مقرر در بند (ت) ماده (۱) ارائه نمایند .

تبصره ۱- دبیرخانه هیأت نظارت کشور، استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری تشکیل می شود .

تبصره ۲- مسؤولیت دبیرخانه هیأت نظارت کشور، استان و شهرستان به ترتیب بر عهده وزارت کشور، استانداری و فرمانداری می باشد .

تبصره ۳- اجرای تشریفات اداری و انجام اقدامات موضوع این آینین نامه توسط دبیرخانه هیأت نظارت انجام می گیرد .

تبصره ۴- تصمیمات لازم مبنی بر صدور یا عدم صدور پروانه و اعطای مجوز در هیأت نظارت اتخاذ می شوند .

تبصره ۵- صدور پروانه و امضا اوراق مربوط پس از تأیید هیأت نظارت در هیأت نظارت کشور با وزیر کشور، در هیأت نظارت استان با استاندار و در هیأت نظارت شهرستان با فرماندار می باشد .

ماده ۱۸- هیأت مؤسس باید دارای شرائط زیر باشند :

الف) داشتن هیجده سال تمام .

ب) تابعیت ایرانی .

پ) دارا بودن صلاحیت تخصصی حداقل دو نفر از مؤسسات در خصوص موضوع فعالیت سازمان .

ت) عدم عضویت در گروههایی که براساس رأی دادگاه صالح محارب و معاند شناخته شده‌اند و نداشتن محاکومیت مؤثر کیفری به نحوی که موجب محرومیت از حقوق اجتماعی شود .

تبصره- هیأت مؤسس باید دارای حداقل پنج عضو باشد .

ماده ۱۹- سازمانهای غیردولتی که موضوع یا هدف فعالیت آنها مشترک است، در صورت وجود شرایط زیر می‌توانند شبکه تشکیل دهند یا به عضویت شبکه‌های سازمانهای بین‌المللی درآیند :

الف) حداقل ۲ سال از تاریخ ثبت آنها گذشته باشد .

ب) به محکومیتها بند (پ) یا (ت) ماده (۲۸) این آئین‌نامه محکوم نشده باشند .

پ) به تکالیف مندرج در ماده (۵) این آئین‌نامه عمل کرده باشند .

ت) تابعیت آنها ایرانی باشد .

ث) اعضای مؤسس حداقل ۵ سازمان غیردولتی ایرانی باشند .

تبصره ۱- انجام استعلامهای مذکور در تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۲۲) این آئین‌نامه برای تأسیس شبکه‌های سازمانهای غیردولتی لازم نیست .

تبصره ۲- صدور پروانه فعالیت برای شبکه‌های سازمانهای غیردولتی بر عهده هیأت نظارت کشور و تابع مقررات این آئین‌نامه می‌باشد. حقوق، تکالیف و سایر مقررات شبکه‌های مذکور همان است که برای سازمانهای غیردولتی پیش‌بینی شده است .

ماده ۲۰- هیأت مؤسس برای دریافت پروانه فعالیت باید مدارک زیر را حسب مورد به مراجع مذکور در ماده (۱۷) این آئین‌نامه ارائه نماید :

الف) فرم تعاضانامه تکمیل شده .

ب) تصویر مدارک هویتی هیأت مؤسس .

پ) اساسنامه سازمان .

ت) (اولین) صورتجلسه هیأت مؤسس .

ماده ۲۱- اساسنامه سازمان باید حاوی موارد زیر باشد :

الف) اهداف سازمان .

ب) موضوع فعالیت .

پ) مدت فعالیت .

ت) مرکز اصلی فعالیت .

ث) نحوه ایجادشعب .

ج) ارکان و تشکیلات سازمان، نحوه انتخاب، شرح وظایف و اختیارات و مسؤولیتها آنها .

چ) صاحبان امضاهانی مجاز .

ح) شرایط پذیرش عضو .

خ) منابع تأمین درآمد و دارایی .

د) نحوه تغییر و تجدیدنظردر اساسنامه .

ذ) نحوه انحلال .

ر) مشخص ساختن وضعیت داراییها پس از انحلال .

ز) محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان .

تبصره ۱- اساسنامه سازمان باید بر رأی‌گیری آزاد از تمام اعضا برای انتخاب مدیران و همچنین نحوه تغییر مدیران و دوره تصدی آنها و نیز تصمیمات اساسی در ایجاد هرگونه تغییر

و تأثیرگذاری تصریح کند.

تبصره ۲- در اساسنامه سازمان باید به صراحت، نحوه ارائه گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی سازمان به اعضا خود و نیز بازرگانی و حسابرسی سازمان مشخص شود.

تبصره ۳- محدوده جغرافیایی فعالیت سازمان با پیشنهاد هیأت مؤسس و براساس شاخصهای تقسیمات کشوری تعیین می‌شود.

ماده ۲۲- مرجع صدور پروانه فعالیت - موضوع ماده (۱۷) این آئیننامه - پس از دریافت تقاضانامه سازمان، باید ظرف حداقل دو هفته نظر خود را نسبت به تأیید یا رد تقاضا اعلام نماید.

تبصره ۱- در صورتی که هیأت نظارت تقاضا را رد کند، مکلف است ظرف حداقل دو هفته به طور کتبی دلایل رد درخواست را به مقاضی اعلام کند.

تبصره ۲- چنانچه موضوع فعالیت سازمان به وظایف هر یک از دستگاههای دولتی مربوط باشد، حسب مورد اخذنظر موافق دستگاه یا دستگاههای دولتی ذیربیط نیز ضروري است.

تبصره ۳- هیأت نظارت مکلف است ظرف یک هفته از تاریخ دریافت تقاضا نسبت به اخذنظر مرجع ذیصلاح (وزارت اطلاعات، وزارت دادگستری، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاههای تخصصی) اقدام و آن مرجع نیز مکلف است حداقل ظرف یک ماه نظر خود را اعلام نماید، در غیر این صورت نظر هیأت مزبور موافق تلقی می‌شود.

تبصره ۴- مقاضی صدور پروانه می‌تواند نسبت به رد تقاضای خود به نحو زیر اعتراض نماید:
الف) از تصمیم هیأت نظارت شهرستان ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ، به هیأت نظارت استان و در صورت رد تقاضا در هیأت نظارت استان، ظرف یک ماه به هیأت نظارت کشور.

ب) از تصمیم هیأت نظارت شکور در هر مورد قابل احرا ولی در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض خواهد بود.

ماده ۲۳- مجمع عمومی و هیأت امناء (حسب مورد) بالاترین مرجع اجرایی سازمان می‌باشد و باید دارای شرائط مقرر در ماده (۱۸) این آئیننامه باشد.
ماده ۲۴- سازمان باید تابعیت ایرانی داشته باشد.

ماده ۲۵- سازمان مکلف است هرگونه تغییرات در مفاد اساسنامه، هیأت مدیره، هیأت امنا و نشانی را به مرجع صدور پروانه مربوط اطلاع دهد. در صورت اعلام عدم مغایرت تغییرات با مقررات این آئیننامه از سوی مراجع یادشده، سازمان مکلف است وفق آئیننامه ثبت، نسبت به ثبت در اداره ثبت شرکتها و مؤسسات غیرتجاری و درج در روزنامه رسمی اقدام نماید.

فصل چهارم - نظارت

ماده ۲۶- وظائف مراجع نظارتی استان و شهرستان، به ترتیب در رابطه با سازمانهای غیردولتی با محدوده فعالیت در سطح استان و شهرستان به شرح زیر می‌باشد:

الف) دریافت و بررسی اساسنامه مقاضیان تأسیس سازمان و اقدام به صدور پروانه فعالیت آنها پس از احراز شرایط و ضوابط مقرر در این آئیننامه.

ب) دریافت گزارش‌های عملکرد اجرایی و مالی سالانه و در صورت لزوم موارد مقطعي.

پ) رسیدگی موردي به عملکرد اجرایی و مالی سازمان در صورت ضرورت.

ت) نظارت بر اجرای مقررات این آئیننامه.

ماده ۲۷- وظائف مرجع نظارتی فرادری و ملی در مورد سازمانهای غیردولتی عبارت است از:

الف) دریافت و بررسی اساسنامه مقاضیان تأسیس سازمانهای غیردولتی با محدوده جغرافیایی فرادری و ملی و اقدام به صدور پروانه فعالیت آنها پس از احراز شرایط و ضوابط

مقرر در این آیین نامه.

ب) دریافت گزارش عملکرد اجرایی و مالی سالانه و در صورت لزوم موارد مقطعي آنها .
پ) رسیدگي و اعلام نظر و اتخاذ تصميم نسبت به شکایات دریافت شده از متقاضیان در خصوص تأخیر با رد صدور پروانه فعالیت و سایر شکایات و اختلافات میان سازمانهاي غیردولتی با استانداریها و فرمانداریها .

ت) نظارت بر حسن اجرای مقررات این آیین نامه .

تبصره- نظارت بر سازمانهاي غیردولتی تخصصي توسط دستگاههای ديربط با هماهنگی وزارت كشور انجام خواهد شد .

ماده ۲۸- مراجع نظارتی موظفند در حدود فعالیت خود در صورت وصول گزارش و یا اطلاع از عدم رعایت مقررات این آیین نامه از سوی سازمان، نسبت به بررسی آن با حضور مشورتی نماینده سازمان غیردولتی مربوط و نماینده دستگاه دولتی تخصصي ذيربط اقدام نمایند و در صورت احراز تخلف، حسب مورد، مراحل زیر را به اجرا گذارند :

الف) تذکر شفاهی با مهلت يك ماهه برای اصلاح وضعیت .
ب) تذکر کتبی با درج در پرونده با مهلت يك ماهه برای اصلاح وضعیت .
پ) تعلیق پروانه فعالیت برای مدت ۳ ماه .

ت) تقاضای لغو پروانه فعالیت از دادگاه در صورت عدم اصلاح وضعیت .

تبصره ۱- مراتب مذکور توسط مسؤول دبیرخانه هیأت نظارت ابلاغ و در پرونده ثبت می شود .

تبصره ۲- نحوه اقدام مراجع نظارتی بر اساس این ماده، در بخشname وزیرکشور که طرف يك ماه از تاریخ ابلاغ این آیین نامه ابلاغ می شود، تعیین خواهد شد .

ماده ۲۹- صدور مجوز فعالیت سازمانهاي غیردولتی خارجي و بینالملي در ايران و نظارت بر آنها به عهده هیأتی متشکل از نماینده وزارت امور خارجه، نماینده وزارت كشور، نماینده وزارت اطلاعات و نماینده وزارت خانه يا سازمان دولتی مرتبه با موضوع فعالیت سازمان غیردولتی خارجي يا بینالملي خواهد بود .

تبصره - فعالیت سازمانهاي غیردولتی مذکور پس از اخذ مجوز، تابع مقررات این آیین نامه می باشد .

فصل پنجم- سایر مقررات

ماده ۳۰- سازمانهاي غیردولتی که از مصاديق اين آیین نامه قرار می گيرند و در اجرای مقررات جاري تاکنون ايجاد شده اند، باید وضعیت خود را با مقررات این آیین نامه تطبیق دهند، در غير این صورت مشمول مزايا و تسهیلات این آیین نامه نمی شوند .

ماده ۳۱- انحلال سازمان اعم از اختياری و قهری، بر اساس مفاد ذيربط آیین نامه ثبت تشکیلات و مؤسسات غیرتجارتي - مصوب ۱۳۳۷ با اصلاحات بعدی - انجام می گيرد .

تبصره - چنانچه مدت فعالیت سازمان در اساسنامه به صورت محدود قيد شده باشد، پس از انقضای آن و عدم تمدید بر اساس مقررات این آیین نامه سازمان خودبخود منحل می گردد .

ماده ۳۲- تشكيلهای کارگری و کارفرمایی موضوع فصل ششم قانون کار، واحدهای آموزش عالی و یا مؤسسات پژوهشی موضوع بند «ل» ماده (۱) (قانون اصلاح قانون تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی - مصوب ۱۳۵۳- آموزشگاههای علمی آزاد و نیز مدارس غیرانتفاعی موضوع قانون تأسیس مدارس غیردولتی و سایر تشكيلهای غیردولتی که در نص قوانین جاري صراحتاً اجازه تأسیس و انحلال آنها به عهده دستگاههای دولتی واگذار شده اند، از شمول سازمان موضع این آیین نامه خارج می باشند .

تبصره ۱- مرجع صدور پروانه برای سازمانهاي غیردولتی تخصصي با رعایت مقررات این آیین نامه و با اخذ نظر دستگاههای ذيربط، وزارت كشور است .

تیصره ۲ - نحوه صدور پروانه برای سازمانهای غیردولتی جوانان مطابق تفاهمنامه‌ای است که توسط وزارت کشور و سازمان ملی جوانان امضاء شده است.

ماده ۳۳- از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه، تصویب‌نامه‌های شماره ۱۲۶۰۸/ت ۲۷۳۶۷ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۹، ۱۳۸۲/۶/۲۴ و ۵۵۸۷۷ ن/ت ۲۹۶۴۵ هـ مورخ ۱۳۸۲/۶/۲۴ هـ مورخ ۱۳۹۰۹/ت ۲۷۳۶۷ هـ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۵ لغو می‌گردد.